ข่าวพยากรณ์และเตือนภัยการระบาดศัตรูพืช !!!
สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด
“ลดต้นทุนและปลอดภัย หากเกษตรกรใช้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน”
ประจำเดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ (ฉบับที่ ๑๕/๒๕๖๕)

แมลงวันแตง

ในช่วงนี้ เกษตรกรมีการปลูกพืชฤดูแล้งและส่วนใหญ่อยู่ในระยะติดผลจนถึงเก็บเกี่ยวซึ่งเป็นระยะที่เหมาะสำหรับการระบาดของหนอนแมลงวันแตง โดยเฉพาะในพืชผักตระกูลแตง เช่น แตงกวา มะระ บวบ ฟักทอง เป็นต้น สำนักงานเกษตรจังหวัดตราดขอแจ้งให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงผักและเฝ้าระวังการระบาดของหนอนแมลงวันแตง

รูปร่างลักษณะและชีวประวัติ

แมลงวันแตง มีชื่อสามัญว่า Melon fly และมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Bactrocera cucurbitae* (Coquillett) จัดเป็นแมลงวันผลไม้อีกชนิดหนึ่งที่สร้างความเสียหายให้กับผลผลิตการเกษตรของโลก ทำความเสียหายแก่พืชผักมากที่สุดโดยเฉพาะพืชในตระกูลแตง (Cucurbitaceae) แมลงวันแตงเพศเมียจะวางไข่เป็นกลุ่มๆ ลงในผลพืชของพืช ไข่มีสีขาว กว้างประมาณ ๐.๒ มิลลิเมตร และยาวประมาณ ๐.๘ มิลลิเมตร ลักษณะยาวรีคล้ายเมล็ดข้าวสาร ไข่มีการฟักตัวเป็นหนอนภายใน ๑-๒ วัน ตัวหนอนมีลำตัวบางใสสีขาวหรือสีครีม มีลักษณะลำตัวเรียวยาวจากด้านหน้าไปขยายออกทางด้านท้ายของลำตัว ไม่มีระยางค์ยื่นออกมาจากลำตัว มีปากอยู่ทางด้านหน้าสุดของลำตัว มีการลอกคราบ ๓ ครั้ง ตลอดช่วงระยะเวลาที่เป็นตัวหนอนจะกินเนื้อผลของพืชเป็นอาหาร ระยะตัวหนอนใช้เวลา ๔-๑๗ วัน โดยระยะเวลาจะยาวนานขึ้นในพืชที่มีเปลือกหนา เมื่อตัวหนอนโตเต็มที่จะดีดตัวออกจากผลพืชที่อาศัยและทิ้งตัวลงดินเพื่อพัฒนาเป็นดักแด้ ดักแด้มีลักษณะป้อมรีคล้ายตุ่มไม่มีส่วนที่เป็นรยางค์ยื่นออกมา มีความยาวประมาณ ๔-๖ มิลลิเมตร ในระยะที่เข้าดักแด้ใหม่ๆ จะมีสีขาวหรือสีเหลืองอ่อน หลังจากเข้าดักแด้ได้ ๑-๒ วัน จะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลปนเหลืองทอง เมื่ออายุมากขึ้นจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้มซึ่งเป็นระยะที่ดักแด้ใกล้จะฟักออกมาเป็นตัวเต็มวัย ระยะดักแด้ใช้เวลา ๗-๑๓ วัน จึงพัฒนาเป็นตัวเต็มวัย

ตัวหนอน

ดักแด้

ตัวเต็มวัยเพศเมีย

ลักษณะของตัวเต็มวัยบริเวณหัวมีตาเดี่ยวจำนวน ๓ ตา เรียงอยู่ใกล้ชิดกัน ตารวมโตสีน้ำตาลปนแดง หนวดเป็นแบบ aristate ลำตัวเป็นสีน้ำตาลแดง บริเวณกึ่งกลางสันหลังอกด้านบนและข้างลำตัวมีแถบสีเหลืองลากตามความยาวของลำตัว ๓ แถบ ปีกมีลักษณะเป็นแผ่นบางๆ ที่บริเวณปลายปีกจะมีจุดสีน้ำตาลไหม้และมีแถบตามขวางบริเวณขอบปลายปีก ส่วนปีกคู่หลังจะลดรูปไปเป็นปุ่ม ส่วนท้องด้านบนจะมองเห็นเส้นสีดำใหญ่พาดตามขวางของส่วนท้อง ๑ เส้น มองดูคล้ายกับเป็นเส้นแบ่งปล้อง และตรงกลางเส้นจะมีเส้นสีดำเชื่อมต่อไปจนถึงปลายสุดของส่วน

ท้องปล้องสุดท้าย ในเพศเมียจะปรากฏอวัยวะวางไข่ (ovipositor) ชัดเจนที่ปลายส่วนท้อง โดยทั่วไปตัวเต็มวัยจะมีอายุประมาณ ๕ เดือน จะเริ่มผสมพันธุ์หลังจากออกจากดักแด้แล้ว ๑๐-๑๒ วัน แมลงวันแตงเพศเมียหลังจากได้รับการผสมพันธุ์แล้ว ตลอดอายุขัยสามารถวางไข่ได้มากกว่า ๑,๐๐๐ ฟอง

ลักษณะการทำลาย

ลักษณะของผลที่ถูกแมลงวันแตงทำลายจะมีสีไม่สม่ำเสมอและร่วงก่อนผลสุก ถ้าหากสังเกตดูจะพบรูเล็กๆ อยู่กึ่งกลางผล ซึ่งเกิดจากตัวเต็มวัยเพศเมียจะวางไข่ภายในผลของพืชผัก เมื่อไข่ฟักเป็นตัวหนอนก็จะชอนไชกัดกินเนื้อของผลทำให้ผลผลิตมีรอยแผลเน่าอยู่ภายใน และทำให้แมลงและเชื้อโรคอื่นๆ เข้าทำลายต่อจนผลผลิตเสียหายไม่สามารถจำหน่ายได้

ลักษณะการทำลายของแมลงวันแตง

พืชอาศัย

แมลงวันแตงมีพืชอาศัยมากว่า ๒๘ ชนิด ได้แก่ มะเขือเทศ ชะมดต้นฟัก มะละกอ แตงโม ตำลึง แตงกวา ฟักทอง บวบเหลี่ยม บวบกลม มะระขี้นก กะทกรก บวบงู ขี้กาแดง กระดึงช้าง ขี้กาดิน ถั่วฝักยาว พุทราจีน ตะโกนา กะดอม ขี้กาดง ฯลฯ

การแพร่กระจายและฤดูการระบาด

แมลงวันแตงเป็นแมลงวันผลไม้ชนิดหนึ่งที่แพร่กระจายตัวอยู่ทั่วไปในทวีปเอเชีย มีขอบเขตการแพร่กระจายเริ่มจากประเทศอินเดีย ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หมู่เกาะมาเรียนา ฮาวาย ไต้หวัน ปาปัวนิวกินี ปากีสถาน เนปาล ตอนใต้ของประเทศจีน และตอนใต้ของประเทศญี่ปุ่น สำหรับประเทศไทยมีเขตแพร่กระจายทั่วไปทุกภาคของประเทศ แมลงวันแตงเป็นแมลงที่มีการระบาดสูงสุดมากกว่า ๑ ครั้งต่อปี จึงมีการแพร่กระจายเกือบตลอดทั้งปี ทำให้ผลผลิตเสียหายเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

การป้องกันและกำจัด

๑. วิธีเขตกรรม เช่น ทำความสะอาดแปลงปลูก โดยการเก็บผลพริกที่ร่วงหล่นทำลาย เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงวันพริก หรือทำลายพืชอาศัยที่อยู่รอบๆ แปลงปลูกพริก

๒. การใช้น้ำมันปิโตรเลียม ได้แก่ ดีซี ตรอน พลัส ๘๓.๙% EC หรือ เอส เค ๙๙ ๘๓.๙% EC หรือซันสเปรย์ อัลตร้า ฟรายด์ ๘๓.๙% EC อัตรา ๖๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร

๓. การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัด เช่น เชื้อราบิวเวอเรีย เชื้อราเมตาไรเซี่ยม

๔. ใช้สารสกัดจากสมุนไพรฉีดพ่นเพื่อขับไล่ไม่ให้ตัวเต็มวัยของแมลงวันแตงมาวางไข่ เช่น สะเดา ตะไคร้หอม

๕. การใช้สารเคมี

การใช้สารเคมีกำจัดแมลงที่มีการแนะนำให้ใช้ในการกำจัดแมลงวันแตง ได้แก่ มาลาไธออน ไซเปอร์เมทริน ไดเมโทเอต และไดคลอวอส อัตราการใช้ตามคำแนะนำในฉลาก โดยฉีดพ่นให้ทั่วต้นพืชทุก ๗ วัน เริ่มฉีดครั้งแรกเมื่อพืชเริ่มออกดอกจนกระทั่ง ๗ วัน ก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิต

๖. การใช้สารล่อ

ก. <u>การใช้สารล่อแมลงวันผลไม้ตัวผู้</u> สารเคมีที่ใช้เป็นสารล่อนี้จะสามารถดึงดูดได้เฉพาะแมลงวันแตงตัวผู้เท่านั้น และการใช้สารล่อนั้นจะต้องคำนึงถึงแมลงที่ต้องการให้เข้ามาในกับดักด้วย เพราะแมลงวันผลไม้จะมีความเฉพาะเจาะจงกับสารล่อแต่ละชนิด โดยสารล่อที่มีประสิทธิภาพในการดึงดูดแมลงวันแตง *Bactrocera cucuritae* (Coquillett) ได้ดี คือ สาร cue lure และ methyl eugenol

ข. <u>การใช้เหยื่อพิษ</u> โดยการนำเอายีสต์โปรตีนออโตไลเสท (Protein autolysate) ผสมกับสารฆ่าแมลงมาเป็นเหยื่อล่อแมลงวันแตงโดยใช้ยีสต์โปรตีนออโตไลเสท ๘๐๐ ซีซี ผสมสารฆ่าแมลงมาลาไธออน ๘๓% จำนวน ๒๘๐ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร พ่นเป็นจุดๆ เท่านั้น วิธีการนี้ให้ผลที่ดีมาก นอกจากจะประหยัดทั้งค่าใช้จ่ายในการใช้สารฆ่าแมลงและแรงงานแล้ว ยังเป็นพิษต่อสภาพแวดล้อม แมลงผสมเกสร รวมทั้งตัวห้ำ-ตัวเบียนน้อยลง ที่สำคัญคือสารนี้สามารถดึงดูดได้ทั้งแมลงวันแตงตัวผู้และตัวเมีย ซึ่งจะช่วยลดอัตราการเข้าทำลายของแมลงวันแตงได้เป็นอย่างดี

กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด
๔๖ ถ. ราษฎร์นิยม ต. บางพระ อ. เมืองตราด จ. ตราด
โทร. ๐๓๙-๕๑ ๑๐๐๘ โทรสาร ๐๓๙-๕๒๓๓๘๕
http://www.trat.doae.go.th
E-mail: aragkha_trat@hotmail.com

ผู้จัดทำ: นางสาวครองทรัพย์ สิงหราช ที่ปรึกษา: นายสายชล เจริญพร